

viewede personer. De 15 kvinder rubriceres i konjunkturudviklingens lys, som førkrigsgenerationen, krigens børn, højkonjunktorens børn og krisens børn. Det understreges, at interviewmetoden er baseret på interviewerens selvforståelse og faglige ballast i dialog med respondentens personlige profil. Afhandlingens empiriske del er svag. Udvalgsmetoden giver ingen tillid til, at noget dokumentationsgrundlag sikres endsige noget verifikationsgrundlag. Det er en journalistisk metode, og værdien af udsagnene er af underholdningsmæssig karakter. Og det er da ganske morsomt at læse om Anna, Jytte, Vibeke og Lisbeth. Analysemetoden er på mode blandt kredse af sociologer, men der må advares mod, at den bliver inddraget i geografiens videnskabelige verden. Bogen er skrevet på et dansk præg af fremmedord, og den er overordentlig rigeligt forsynet med lange citater. Den er sparsomt forsynet med tabeller, diagrammer og sort-hvide fotos, og den er yderst sparsomt forsynet med kort. Det er mærkeligt, at en geograf kan udarbejde en disputats uden at forsyne den med et omfattende og originalt kortmateriale. Afhandlingen demonstrerer, at i hvert fald dele af geografien ved Roskilde Universitetscenter har forladt fagets dyrkede marker, passeret dets overdrev og er endt ude i en kritisabel skov bevokset med sociologiens, antropologiens, etnografiens og filosofiens træer. En disputats med den præsenterede fagprofil og det metodemæssige tilsnit ville ikke blive antaget ved Københavns Universitets Geografiske Institut. Det rummer et problem for faget, men om problemet findes ved Københavns Universitet eller ved Roskilde Universitetscenter kan formentlig diskuteres.

Christian Wichmann Matthiessen

Geographic information systems, spatial modelling and policy evaluation. M.M. Fischer & P. Nijkamp (eds.).

Springer, Berlin 1993. XI, 280 s., ill. 25 cm. DEM 160,-.

Bogen fremstår som en noget heterogen samling af bidrag (overvejende fra USA og UK), der på forskellig måde behandler integration af geografiske informationssystemer (gis) og rumlige modeller. Hovedsynsvinklen er, at udviklingen går mod en styrkelse af gis' funktion som "rumligt"

beslutningsstøttesystem, dvs. som et redskab til prognoser & scenario-opstilling, konsekvensanalyser, og "policy design". I denne sammenhæng anses det for nødvendigt at forbedre mulighederne for rumlig analyse og modellering samt at forøge intelligensen og de statistiske muligheder i fremtidige GIS. Bidragene strækker sig fra generelle teoretiske betragtninger over teknisk-specifikke problemfelter til enkelte konkrete anvendelser. Bl.a. behandles artificial intelligence & gis (nedtoning af ekspertsystemer, optoning af heuristiske søgemetoder), fuzzy logic, neurale netværk, identifikation af relevant rumlig statistik, dynamisk modellering, samt rumlig analyse indenfor by- og regional planlægning. Bogen behandler et felt, der er relativt nyt og meget aktuelt. Den forsøger at fastlægge et grundlag for videre arbejde men mangler klare eksempler, der kan belyse anvendelsesmulighederne for de mange interessante overvejelser. Dele af bogen kan læses som et bidrag til en relevant diskussion om gis' potentialer og rolle indenfor geografien. Flere bidrag giver således nye vinkler på begreberne gis, rumlig analyse, rumlig modellering mv.

Lasse Møller-Jensen

Analysis of Agricultural Energy Systems. R.M. Peart & R.C. Brook (eds.). - (Energy in world agriculture; 5).

Elsevier, Amsterdam 1992. XVII, 393 s., ill., 31 cm. USD 217,-.

Bogen er bind 5 i en serie, der beskæftiger sig med aspekter af landbrugsproduktionens energiforsyning og -forbrug. Den fokuserer specielt på anvendelse af computer-modeller til analyse af energisystemer, idet flertallet af bidragene præsenterer én eller anden form for simulations-, optimerings- eller beslutningsstøtte-model. Andre bind i serien beskæftiger sig med brug af energi i forskellige produktionsgrene og til forskellige formål. I konsekvens af 'energikriserne' publiceredes gennem 70'erne en lang række studier af energistrømme i landbrugssystemer, stærkt inspireret af 'systemøkologiske' tankegange. Siden er interessen for de generelle økologiske aspekter af energi-omsætningen i landbruget tilsyneladende reduceret og erstattet af langt mere teknisk/praktisk orienteret forsknings- og udviklingsarbejde, som det denne bog repræsenterer. Metodisk er det interessant at konstatere,

hvordan interessen samler sig om 'ekspert-' eller 'videns-baserede systemer', selv om klassiske metoder, såsom lineær programmering, stadig optræder. Samlet må det vel siges, at bogen indeholder værdifuldt landbrugsteknisk materiale, såvel som en demonstration af udviklingen inden for matematisk modellering af energisystemer, men den indeholder relativt lidt af generel økologisk interesse.

Kjeld Rasmussen

The cultural landscape during 6000 years in southern Sweden. The Ystad Project. B.E. Berglund (ed.). - (Ecological bulletins; 41).

Munksgaard, København 1991. 495 s., ill., 27 cm. DKK 700,- excl. moms.

Gennem otte år har en tværfaglig gruppe af arkæologer, historikere, geologer, geografer og økologer arbejdet med det såkaldte Ystadsprojekt. Med fælles regionalt afsæt har de forskellige deltagere bidraget med deres fagspecifikke komponenter til en detaljeret analyse af kulturlandskabet og dets udvikling gennem de seneste 6000 år. Tværfagligt samarbejde er dyrt og tidskrævende, og ambitiøse arbejder som det forliggende er derfor sjældne. Det er alene af den grund en værdifuld materialesamling, som man får præsenteret i bogen. På bogens 500 sider bliver man ført gennem både introduktion til arbejdet, resultater fra analyserne og methodediskussioner samt en perspektivering af landskabsanalyser som den præsenterede. Bogen er interessant læsning, men måske endnu mere interessant som opslagsværk for dem, der arbejder med tilsvarende problemstillinger og ønsker andre cases at relatere deres resultater til. Den detaljerede dokumentation og de fuldstændige referencer til Ystad-projektets samlede publikationer giver læseren godt indblik i materiale og metoder. Bogen inspirerer til at gå i gang med tilsvarende arbejder i andre regioner. Men den understreger også, at det ikke er problemfrit, når forfatterne beretter om de endog meget store midler, som har været en nødvendig forudsætning for det tværfaglige arbejde. Det er ikke første gang, det fremhæves, at tværfaglighed er utroligt givende og nødvendigt i landskabsøkologiske sammenhænge - men at det også er kostbart. Kostbar er bogen desværre også, det er en skam, for det vil næppe gøre det

muligt for mangen en student at erhverve værket.

Anette Reenberg

N.J. Middleton & D.S.G. Thomas: World atlas of desertification. United Nations Environmental Programme.

Arnold, London 1992. IX, 69 s., ill., 31 cm (tværfORMAT). GBP 89,50.

UNEPs atlas over "desertification" (ørkendelse) er en smuk bog. Som titlen antyder, er der lagt megen vægt på kort, men der er også blevet plads til tekst og nogle få tabeller på ca. halvdelen af bogens sider. Temaet ørkenudvikling og degradering belyses via en række centrale komponenter som fx. jord-degradering, erosion, klima og vegetation. Første del af bogen viser fænomenerne i global skala. Lidt mere indgående behandles det afrikanske kontinent, og endelig afsluttes med case-studies fra Syrien, Kina, Argentina, Kenya, Mali, Tunesien og Aral. Det er ingen nem opgave at lave et sådant atlas. Som det også fremhæves i bogen, er det empiriske grundlag tit ikke særligt omfattende, og i en skala på 1:175 mio bliver der kun plads til de store træk. Informationerne bliver nødvendigvis meget generelle, og atlasset er derfor bedst egnet til en overbliksgivende information. I de kontinentale og regionale afsnit går man tættere på at diskutere problemstillingerens kompleksitet. Men her savnes meget en nuanceret referering til den efterhånden meget omfattende videnskabelige litteratur om emner som fx. styrende kræfter i desertifikationsprocesserne. Det er ikke alle de fremførte synspunkter, som er uimodsagte kendsgerninger. I det hele taget er det en uhen-sigtet og uforståelig disposition, at der ingen litteraturliste er i atlasset. Da indholdets faglige niveau sigter mod en generel oversigt, må man naturligt forvente, at læsere kunne have lyst til at gå videre med de præsenterede temaer. Der mangler ligeledes oplysning om de kriterier, der ligger til grund for de relativt udo-kumenterede detailkortlægninger af fx. Tunesien og Aral.

Anette Reenberg

Marginaljorder i fortid, nutid og fremtid. Beretning fra det 13. bebyggelseshistoriske symposium ved Odense Universitet, November 1991. C. Bjørn, P. Grau Møller & E. Porsmose (udg.). - (Odense University stud-

ies in history and social sciences; 162).

Odense University Press, Odense 1992. 192 s., ill., 24 cm. DDK 190,-.

Bogen er rapport fra et symposium - og den bør selvfølgelig vurderes som sådan. Men da den umiddelbart fremtræder som en nydelig publikation med navngivne redaktører, fristes man til at forvente et gennemarbejdet produkt. De 16 indlæg giver et godt og spændende indblik i de historiske aspekter af landbrugets udvikling med særlig vægt på marginaljord. Det meste drejer sig om historisk udvikling og danske eksempler, men der er også udblik til England og til vore nordiske nabolande, og et par indlæg belyser nutidens økonomi, planlægning og jordbundsegenskaber. Man kan blive godt orienteret ved at læse artikelsamlingen. Som det fremhæves i et af indlæggene "må begrebet marginaljord også i denne historiske kontekst udledes af komplekse sammenhænge mellem geografiske, institutionelle, miljømæssige, sociale og økonomiske variabler". Det er set og sagt før, men samlet i en enkelt publikation vil budskabet nok nemmere nå ud til en bredere skare, og det er bogens fortjeneste. Men, tilbage til indledningens hjertesuk: hvor er det irriterende, at der ikke er ofret lidt mere indsats på redaktionen. Der er for mange skønhedspletter: figurer kan ikke læses, kort mangler signatur eller målestok, tabel og tilhørende figur stemmer ikke overens etc. Det er ikke alene småirriterende, det vanskeliggør faktisk også brugen af det præsenterede stof, og det er ærgerligt.

Anette Reenberg

P. Adam: Australian rainforests. - (Oxford monographs on biogeography; 6).

Clarendon, Oxford 1992. XIII, 308 s., ill., 26 cm. GBP 65,-.

Adam's bog om australske regnskove er en vægtig sag, ikke særlig hurtig læsning, men lønsom. Der indledes med en definition af, hvad en regnskov er som basis for en gennemgang af de australske eksempler - nødvendigt, men ikke særligt opsigtsvækkende. Derefter følger to kapitler, som - i hvert fald for en geograf - er interessante: 'diskussion af regnskovens grænseproblem/stabilitet af blandede bevoksninger' samt 'regeneration og reaktion på forstyrrelser'. I virkeligheden er det problemstillingen om klimax-teorien, der tages op, belyst ved australske iagttagelser.

Også de følgende kapitler - om den australske regnskovs oprindelse og historie, regnskovsfaunaen, mangrover og den menneskelige påvirkning - er interessante på samme måde, nemlig ved, at iagttagelserne anvendes til belysning af de 'store biologiske teorier'. Bogen får ved disse forsøg på at skabe en forklarende beskrivelse en særlig værdi for geografer.

Sofus Christiansen

Food from dry lands, an integrated approach to planning of agricultural development. Th. Alberda et al. (eds.) - (Systems Approaches for sustainable agricultural development; 1).

Kluwer, Dordrecht 1992. XIII, 211 s., ill. 25 cm. NLG 180,-.

I bogen har et hold kendte hollandske og israelske forskere prøvet at sammenstille deres erfaringer vedrørende planteproduktion og fåreavl i mediterrane omgivelser i en generel form. Efter en indledning, hvori hovedproblemerne opridses (ved de Wit og Seligman), beskrives struktur og dynamik i græsningssystemer (Noy-Meir). Denne gennemgang følges op med en præsentation (van Keulen og Seligman) af simuleringmodeller, en basal for generel vegetabilsk produktion uden inddragelse af N-balancen (ARID CROP), en udgave udvidet til også at omfatte denne (PAPRAN - Production of Annual Pastures limited by Rain and Nitrogen) og yderligere et medlem af familien udbygget til også at omfatte hvedeproduktion (WHEAT). Et følgende kapitel (af Benjamin) indeholder alle de essentielle elementer i en beskrivelse af fårekødsproduktion i tørt klima. Disse anvendes derefter til opstilling af en Pasture System Generator (PSG) model (af Seligman), der tillader konsekvente sammenstillinger af de varierede data til systemer. På den derved etablerede basis er der (af Ungar) med flittigt brug af lineær programmering udviklet en model for styring af et agro-pastoralt system på bedriftsniveau. Og endelig afslutter I og R. Spharim og de Wit modelopvisningen med modeller for udviklingsstrategier og et resumé. For de, der arbejder med udnyttelsessystemer i aride-semiaride områder, er bogen yderst anvendelig på grund af det underliggende store erfaringsmateriale, udtrykt i præcist sprog. De indgåede modeller er noget grove, og vil antageligt kunne give problemer med anvendelser i